

TAFANERIES VALENCIANES. ENTREGA 128

FRANCESC J. HERNÁNDEZ
València

Sinos s'ha fet ja (i que em perdone la professora Carme Agulló, la gran historiadora del magisteri femení valencià, si ja ho ha investigat), s'hauria d'estudiar el fenomen d'aquelles germanes, «casades» amb el magisteri, que, en dedicar-se integralment a la seua vocació, encarnaren ideals emancipatoris i esdevingueren autèntics fars per a generacions posteriors. En aquesta secció de tafaneries hem vist el cas de l'extraordinària Maria Carbonell, professora com la seua germana de l'Escola normal de València (Levante 15/12/2019), i de les germanes evangelistes Carin i Carolina Haglund (Levante 10/7/2016). No menors foren els mèrits d'Amalia i Ana Carvia Bernal, dues germanes una de Huelva i l'altra de Cadis, també dedicades al magisteri, arrelades a València, on foren les grans precursors del dret al vot de les dones. Gràcies a elles es pot afirmar que el sufragisme espanyol començà a València.

Germanes lliurepensadores

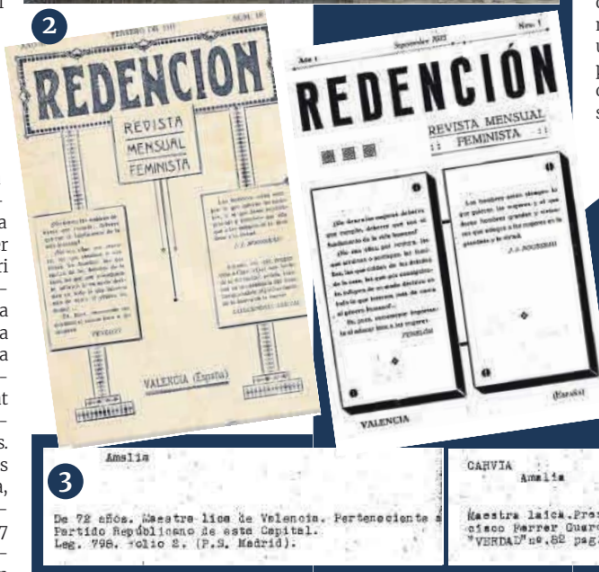
Amalia Carvia va nèixer a Huelva en 1861. La mare era de la mateixa ciutat andalusa i el pare, un emigrat gallec. Poc després, la família es traslladà a Cadis, on va nèixer Ana en 1865, a l'emblemàtic Barri d'Hèrcules. Les germanes s'integraren en la maçoneria, fundaren la primera lògia femenina a aquella ciutat constitucional i republicana («Hijas de la Regeneración») i començaren una intensa activitat propagandística a favor del lliurepensament i dels drets de les dones.

Cap a la fi del segle XIX, les dues germanes s'instal·laren a València, on dirigiren durant anys una escola laica. El 10 de juliol de 1897 llançaren un manifest, que anunciava la fundació de l'«Asociación General Femenina», presidida per Belén Sárraga Hernández (nascuda a Valladolid i directora de la revista «La Conciencia Libre») i que tenia Ana com a secretària (aquesta freqüentment signava «Ana C. Bernal»), potser per a destacar el paper de la seua mare). L'objectiu primer de l'Asociación General Femenina fou «la instrucció y la educació de la mujer»: la «creación de escuelas diurnas y nocturnas para niñas y mujeres, estableciendo al propio tiempo hermosas corrientes de solidaridad y mutuo apoyo, no solo entre nosotras, sino también entre los individuos de ambos sexos».

D'acord amb aquest programa, establiren a València un «Colegio Racionalista para Niñas», ubicat al

Les germanes Ana i Amalia Carvia Bernal, valencianes d'adopció, es poden considerar les pioneres del sufragisme. Fundaren una escola racionalista a Velluters i associacions i revistes feministes.

El sufragisme sorgí a València

Ana i on també col·laborà Amalia. El primer número aparegué en setembre de 1915 i es mantingué fins a 1922. Mentrestant l'ideari sufragista feia camí arreu del món. Per tots els continents hi hagueren manifestacions de dones per a reclamar el dret al vot que, finalment, s'aconseguí parcialment al Regne Unit el 1918. Aquell mateix any es constituí la Lliga Espanyola per al Progrés de la Dona, formada el 22 d'abril de 1918 per 53 dones, encapçalada per les germanes Carvia Bernal i amb representació de grups de tot el territori, incloent-hi València, Alzira, Burjassot, Monòver i Xàtiva. Aquesta Lliga, que es constituí formalment el mes d'agost, presentà poc després un escrit a les cambres legislatives perquè foren reformats els articles del Codi Civil i desapareguera la desigualtat entre sexes. El document

1. Amalia (centre) i Ana (dreta) en un acte de l'associació feminista. Flor de Mayo (València, 1933) (Biblioteca Valenciana). 2. Portades de la revista 'Redención'. 3. Fitxes de la màquina repressora de la dictadura franquista d'Amalia Carvia. 4. Rètol en homenatge a Ana Carvia a Cadis. 5. Manifest de la Lliga (1918).

d'aquest cos des del 1915 i que també havia sigut redactora d'«El Pensamiento Femenino»; Aurora Aves Rico; escriptora; Artemina Botella Terol, pintora i feminista de Xàtiva, a la qual l'Ajuntament de la ciutat «socarrada» li va dedicar recentment un carrer; Pilar Villar de Deu i Elena Chust (o Just), d'Alzira i d'orientació anarquista.

Poc després, el gener de 1919, arran d'una reforma electoral restrictiva, les feministes esdevingueren «de sobte» (com va afirmar una d'elles) en sufragistes. El moviment de la Lliga Espanyola per al Progrés de la Dona, freqüentment amb convergència amb altres associacions, encapçalà la reivindicació del vot de les dones, un dret que encara tardaria més d'una dotzena d'anys en ser aconseguit, ja en temps de la II República Espanyola. L'activitat fou molt intensa durant 1919 i el 20 de febrer de l'any següent, com ha trobat l'investigador Manuel Almisas, el Diari de les Corts arplega la primera petició formal del vot femení, remesa des de València. Con va escriure aquell mateix mes la feminista uruguiana Paulina Luisi: «El sufragi és més que un dret: el sufragi és un instrument de combat, és una probabilitat d'èxit, és un instrument de defensa i una facilitat de triomf; en una paraula, el sufragi és una arma en la lluita social». Dissortadament, malgrat que el ministre Manuel de Burgos Mazo presentà una iniciativa, el projecte va decaure pels canvis de legislatura. Després esdevingueren les dictadures militars i el període de llibertat de la II República que materialitzà aquell dret.

Persecució de la dictadura

A València estant, les germanes Carvia Bernal seguiren amb la seua activitat docent i feminista. Es multiplicaren en escrits i actes i trobaren en el republicanisme blasquista una sintonia ideològica, la qual cosa no els llevà d'aprofundir-se a orientacions lliurepensadores i anarquistes. El 1935, Amalia esdevingué vicepresidenta de la Lliga dels Drets de l'Home, fundada a Espanya. També la seua participació en un acte d'homenatge a Ferrer i Guàrdia fou escrupolosament anotat per la maquinària repressora del franquisme. Se li obrí procés, del qual no es deslliurà fins als anys 40, quan ja superava els 80 anys. Morí a València el març de 1949, uns anys després que la seua germana Ana, que morí en 1940.

Les germanes Carvia Bernal tenen carrers dedicats on van nèixer: Huelva i Cadis. Caldria que també foren reconegudes allà on desenvoluparen la seua lluita feminista i sufragista. ■

carrer Recared, primer al núm. 10 i després al núm. 27, del barri de Velluters. Tenim notícia que l'escola ja estava activa en 1905, quan les alumnes participaren en els actes pel centenari del Quixot, al temps que l'esmentada Maria Carbonell publicà el seu estudi sobre les dones en la novel·la immortal de Cervantes.

La Lliga per al Progrés de la Dona

Les germanes Carvia Bernal remeteren articles a nombroses publicacions (alguns amb la defensa de la pau durant la Gran Guerra) i fundaren la revista «Redención», que es presentava com a «Revista Mensual Feminista», dirigida per

estava signat a València, el 5 de novembre del mateix any. Posaren el seu nom en aquell manifest pioner Ana Carvia, com a presidenta de la Lliga; Carmen Heredia, Amalia Carvia, que es presentà com a escriptora; Elena Carballo de la Barrera, escriptora també i actriu arrelada a Torrent; Àngeles Guiñón, professora i també redactora habitual de «Redención»; Vicenta Mora, comerciant; Maria Pallarès Roca de Súñol, mestra de Barcelona que poc després va escriure un lletre per a l'himne d'Espanya on valorava el paper de les dones («España querida, tú pides mujeres que salvar ayuden la nave española...»); Pilar Hernández Selfa, telegrafista, amb plaça de funcionària

